

Kristološka dimenzija ignacijanske duhovnosti

Roko PRKAČIN

Isus Krist zauzima središnju ulogu u životu i djelu Ignacija Lojolskog. Posebno mjesto ima u svim njegovim pothvatima i spisima. On postaje program njegova života.

Kristološka dimenzija bitni je element ignacijanske duhovnosti. Ova je zbir principa, vidika i metoda za posvećenje u Družbi Isusovoj, što ih je Ignacije doživio na sebi i u vodstvu drugih. On ih nudi svima koji žele slijediti njegov put do Boga. Ta duhovnost, uz zajedničke elemente svih kršćanskih duhovnosti, ima vlastite elemente, među koje se ubraja i kristološka dimenzija.

Za razliku od drugih mističara, npr. sv. Ivana od Križa, sv. Terezije Avilske, sv. Ignacije nije sabrao svoju duhovnu nauku u jednu knjigu. No ona je prisutna u njegovim spisima. Tako njegova »Autobiografija« i njegov »Duhovni dnevnik« opisuju osobno iskustvo. A njegove »Duhovne vježbe« i njegove »Konstitucije« daju više organsku metodu i način konkretnog života, u kojem se traži posvećenje i ispunjenje božanske volje. A njegova »Pisma« izriču primijenjene norme na razne osobe i okolnosti, te sve usmjeruju na duhovno dobro bližnjega. Tako neki spisi dolaze direktno od Sveca, a druge su pisali u njegovo ime njegovi tajnici, jedni i drugi mogu poslužiti za poznavanje njegove duhovnosti i njezine kristološke dimenzije¹.

Želim upravo na temelju Ignacijevih spisa pokazati kako je kristološka dimenzija bitan dio njegove duhovnosti.

1 Usp. M. M. GONZALES, *La Espiritualidad Ignaciana*, Roma, 1986.; H. RAHNER, *Zur Christologie der Exerzitien*, *Geist und Leben* 35(1962.), str.14.-38., 115.-141.; E. PRZYWARA, *Deus semper maior. Theologie der Exerzitien*, I., II., Wien-München, 1964.

I. TEOCENTRIZAM I KRISTOCENTRIZAM

Teocentizam je generalna vizija Ignacija Lojolskog. Trojstveni Bog mu je u središtu svega i od njega sve nastaje. On je Stvoritelj. Boga želi tražiti u svim stvarima, to mu je životni program.

Taj teocentizam kod Ignacija postaje kristocentrizam. Stvoritelj postaje Otkupitelj. Kod Ignacija u tome nema suprotnosti, naprotiv, ta se dva vidika nadopunjuju.

1. Kristološka dimenzija u duhovnim vježbama

Duhovne vježbe Ignacija Lojolskoga izraziti su izvor njegove duhovnosti. Po svom sadržaju upućuju na susret s Isusom Kristom u svim svojim fazama².

U »Principu i temelju« (Dv br.23.) kao uvodu u duhovne vježbe susreće se uloga Isusa Krista samo indirektno. Sadržaj se, naime, ovog uvoda ostvaruje u redu otkupljenja i svaka se njegova riječ u svom ostvarenju nužno povezuje sa Stvoriteljem koji je postao Otkupitelj.

Tko god obavlja duhovne vježbe izravno se susreće s Isusom u »Prvom tjednu« (Dv br.45.–90.). Proces obraćenja koji je bitan za ovu fazu duhovnih vježbi, posve je usmjeren na Isusa Krista, koji je došao umrijeti za grijeha ljudi. Stvoritelj postaje Otkupitelj da čovječanstvo otkupi.

Taj proces obraćenja dolazi do vrhunca u razgovoru s Kristom na križu, dok se onaj tko obavlja duhovne vježbe, pita: »Što sam učinio za Krista, što radim za Krista, što treba da odsele učinim za Krista?« (Dv 53.). Ljubav Božja koja se u Kristu pokazuje, predaje se za čovjeka do smrti na križu, iziskuje odgovor predanja bez granica.

U »Drugom tjednu« duhovnih vježbi (Dv br.91.–189.) proces obraćenja produbljuje se u susretu s Isusom Kristom Evandjelja. To dovodi po punog opredjeljenja za njega u »izboru« (Dv br.170.).

U ovoj fazi duhovnih vježbi ono općenito pitanje »Što trebam činiti za Krista?« (Dv br.53.), sada se određuje sa slušanjem njegova poziva koji kao vječni kralj »svakog pojedinog zove« (Dv br.95.). Traži se osoban i slobodan odgovor. Za puno prijanjanje uz Krista važno je ovo: »Tko hoće poći sa mnom, mora se sa mnom truditi« (Dv br.95.). Vrhunac je upravo u punom opredjeljenju za Krista siromašna i ponizna. To se posebno potvrđuje u kontemplaciji o utjelovljenju, gdje se moli: »Nutarnja spoznaja Gospodina koji je zbog mene postao čovjek, rođen u krajnjem siromaštvu... da umre na križu« (Dv br.116.).

2 Usp. S. IGNACIO DE LOYOLA, *Duhovne vježbe* (=Dv), Zagreb, FTI, 1971.

Da bi se došlo do odlučnog časa izbora i raspoložilo volju za prihvaćanje Božje volje, promatra se život Kristov i upoznaje njegova nauka. Krist zove sve pod svoju zastavu. Lik Isusa Krista, njegov primjer i nauka, »pravi život što ga pokazuje« (Dv br.139.) nadahnut će izbor. Posebno se traži milost da se »što više slijedi Krista« (Dv br.147.). Osobno prianjanje uz Krista je odlučujući moment koji stvara idealno raspoloženje za izbor.

Upravo u »trećem stupnju poniznosti« to raspoloženje dolazi do vrhunca, »samo da se više povedem za Kristom... da uistinu postanem sličniji njemu, hoću i radije odabirem siromaštvo sa siromašnim Kristom negoli bogatstvo« (Dv br.167.). Ponovo se ostvaruje logika ljubavi koja dovodi do jedinstva s Kristom.

U ovoj fazi duhovnih vježbi, u »Trećem tjednu« (Dv br.190.–217.), prianjanje se uz Krista produbljuje kroz promatranje njegove muke. Svi se događaji Kristove muke odnose na njega i pokazuju ga kao Žrtvu i Otkupitelja. Valja osjetiti »bol s Kristom punim boli, slomljenost sa slomljenim Kristom« (Dv br.203.).

»Četvrti tjedan« duhovnih vježbi (Dv br.218.–229.) povezan je duboko s trećim tjednom. Uskrsnuće je trijumf Raspetoga jer se »Božanstvo« pokazuje tako »čudesno« (Dv br.223.). Ono je trijumf i svih onih koji slijede Krista u trpljenju. Zato se valja veseliti sa uskrslim Kristom.

Konačno u zaključku duhovnih vježbi, u kontemplaciji o Božjoj »ljubavi« (Dv br.230.–237.), Isus Krist je indirektno uključen zbog navođenja »otkupljenja« (Dv br.234.). Upravo se u redu otkupljenja odvija i pokazuje otkupiteljska ljubav kroz sadržaj same kontemplacije.

Na koncu ove analize duhovnih vježbi, možemo reći da se u njima postojano očituje susret sa Stvoriteljem koji postaje slavni Otkupitelj. Pojedine faze duhovnih vježbi uvode u nasljedovanje Krista i u istovjetnost s njime u ljubavi. Progresivni razvoj kristološke dimenzije kroz duhovne vježbe pokazuje se kao njihova kičma. Ujedno se očituje i kao bitna crta ignacijanske duhovnosti koja se oslanja upravo na duhovne vježbe.

2. Božanski nazivi za Isusa Krista

U spisima sv. Ignacija često se susreću božanski nazivi za Isusa Krista. Oni su karakteristični za Ignacijevu poimanje osobe i djela Kristova.

Ignacije naziva Krista »Stvoritelj i Gospodin«. Tako se navodi u »Konstitucijama«³, dok se govori o primanju novih članova, da se, uz ostalo, pita kandidata: »Da li je odlučio živjeti i umrijeti u toj Družbi Isusa, Stvoritelja i Gospodina?« (K br.51.). Isto tako veli: »Tko se pokorava, treba

3 Usp. *Constitutiones Societatis Jesu cum Declarationibus* (=K), Romae, 1937.

slušati glas poglavara kao da dolazi od Krista našeg Gospodina« (K br. 85.). A od primljenih članova upravo se očekuje da će ih pokretati na obdržavanje veća slava Krista »našega Stvoritelja i Gospodina« (K br. 602.). Isto tako kaže se za Krista u »Duhovnim vježbama« da je »Stvoritelj koji je postao čovjek« (Dv br.53.) i da je »Stvoritelj i Otkupitelj« (Dv br.229.). Tako je iz konteksta posve jasno da se naziv Stvoritelj u ovim slučajevima odnosi na Isusa.

Isti naziv pridaje Ignacije Kristu u mnogim »Pismima«⁴. Tako piše: da nas je Krist »stvorio i otkupio« (P br.41.) i da će »Stvoritelj koje me stvorio i suditi zauvijek« (P br.25.).

Kod Ignacija također se često susreće naziv »naš Gospodin« koji pridaje Kristu. Tako će se prikladnost kandidata mjeriti ukoliko bude »savršenija i veća slava i čast Isusa Krista našega Gospodina« (K br.189.). A vrhovni poglavar Družbe Isusove, prema Ignaciju, treba biti u »službi Isusa Krista Boga i Gospodina našega« (K br.728.). Družba se može sačuvati »svemogućom rukom Krista i Gospodina našega, kao što je i započela« (K br.12.).

Na sličan način mogu se odnositi hvala i slava u »Ime Isusa«. Ignacije piše kada je dočuo za smrt Franje Ksavera: »Uvjereni smo da će biti proslavljeno ime Krista našega Gospodina u životu i smrti njegovoj« (P br.-144.).

Iz svega toga možemo zaključiti kako Ignacije uistinu pridaje Isusu Kristu božanske nazive u svojim spisima. To potvrđuje i kristocentričnost njegove duhovnosti koja se temelji na njegovim spisima.

3. Presveto Trojstvo i Isus Krist

Ignacije u svojim spisima daje Isusu Kristu stalno mjesto, čak i u onim momentima, u kojim se molitva uzdiže do Presvetog Trojstva. Neki izrazi u »Duhovnom dnevniku«⁵ kao da suprotstavljaju Isusa Krista Presvetom Trojstvu, npr.: »Došlo mi je na pamet te sam zavapio Isusu da mi postigne oproštenje Presvetog Trojstva« (D br.73.). Iz konteksta se međutim rješavaju sumnje. Nešto prije, naime, kaže ovo: »I sve su pobožnosti i osjećaji završavali doživljajem Isusa. S ostalim Osobama nije se to dalo postići, nego samo ukoliko je prva Osoba Otac takva Sina, pa se na to nadovezivalo u duhu 'Ta Otac mu je! Ta Sin mu je'« (D br.72.). Uz to valja imati na pameti da Ignacije ne piše dogmatski spis nego piše privat-

4 *Cartas et instrucciones (=P)*; u: *Obras completas de san Ignacio de Loyola*, Madrid, BAC,1963., str. 597.

5 *Diario espiritual (=D)*; u: *Obras completas de san Ignacio de Loyola*, Madrid, BAC,1963., str. 301.

ne bilješke kako bi upamtio u Misi primljene milosti. Upravo su mu u »Duhovnom dnevniku« rečenice nekad necjelovite i mogu se činiti krnje. Ako se pak Ignacijevi izrazi gledaju u dijalektici tajne utjelovljenja, tada se pokazuju u isto vrijeme božanstvo i čovječstvo u utjelovljenom Bogu. Uz to Ignacije ima vlastitu terminologiju, tj. »Sin« je naziv za Krista koji je po božanstvu u zajedništvu s Ocem, a »Isus« označuje čovječnost ujedinjenu s božanstvom. Tako Ignacije piše: »U vrijeme Mise, kod riječi 'Gospodine Isuse Kriste, Sine Boga živoga'..., činilo mi se u duhu da sam najprije vidio Isusa kao nešto bijele boje, tj. čovječnost, i u tom drugom vremenu sam osjetio u duši na drugi način, tj. ne kao sama čovječnost, kako je više cijeli moj Bog..., uz nove suze i veliku pobožnost« (D br.87.).

»Nitko ne dolazi k Ocu osim po meni« (Iv 14,6), kazao je Isus. Nebeski Otac za njega kaže: »Ovo je Sin moj, ljubljeni moj, koga sam odabrao. Njega slušajte« (Mt 17,5). Slično je Ignacije doživio u viđenju u La Storti, što je sam pripovijedao: »Tada je osjetio takvu promjenu u svojoj duši, i tako je jasno vidio kako ga Bog Otac postavlja uz Krista, Sina svoga, da se nipošto nije usudio posumnjati u to da ga je Bog Otac postavio uz Sinka svoga«⁶. Tu je Ignacije spoznao da ga Sin prima u službu svoju i nebeskog Oca.

Kod Ignacija se, dakle, kristocentrizam ne suprotstavlja trojstvenom teocentrizmu. To potvrđuje sam Ignacije kada piše: »Sve je usmjereno Presvetom Trojstvu i neki puta Isusu, zajedno ili gotovo zajedno, ali na način da upravljanje Kristu nije umanjivalo pobožnost Presvetom Trojstvu, niti obratno« (D br.138.).

Sv. Ignacije se doživljavao pod Isusovom zaštitom. On mu je bio vodič do nebeskog Oca. Duboko je doživljavao da nebeski Otac stavlja i cijelu Družbu pod Isusovu zaštitu. To je i zapisao: »Kako se Družba koja nije ustanovljena ljudskim sredstvima ne može ni očuvati ni unaprijediti njim nego milošću Boga i Gospodina našega, to u njega valja stavljati nadu da će On čuvati i promicati to djelo koje se udostojao započeti na službu i pomoć dušama« (K br.812.)

Na taj način isusovci imaju dragocjenu baštinu, da su u svom utemeljitelju stavljeni »na službu Isusa« i po njegovu »zaštitu«. Na to ih treba podsjećati i vlastito ime isusovac koje stalno podsjeća na Isusa Krista kojemu služe i Boga koji ih štiti.

Rasvjetljenja sv. Ignacija bila su mistična. Ona su mu dala usmjerenje za novu apostolsku zajednicu. Svoj put ne želi nikome nametati, no želi da svatko tko stupi u Družbu bude čovjek, »koji je umro svijetu i samoljublju, te živi samo Kristu Gospodinu« (K br.61.). A Presveto Trojstvo je

6 *Autobiografija Ignacija Loyolskog (=A)*, Zagreb, FTI, 1991., br. 96.

stavilo Ignacija, pa onda i sve njegove duhovne sinove, u službu Isusa Krista.

II. POSEBNI VIDICI ISUSA KRISTA

Karakteristična metoda molitve sv. Ignacija je stečena kontemplacija ⁷. U njoj se napose očituju vidici koje Ignacije pridaje Isusu. Ti se vidicu mogu svesti na tri područja.

1. Isus kao posrednik

Ideja posredništva je temeljna za sv. Ignacija. To se posebno pokazuje u »Duhovnom dnevniku«, gdje govori o vlastitom iskustvu, pa u »Duhovnim vježbama«, gdje iznosi svoju nauku. Tu činjenicu u »Konstitucijama« tu i tamo nabacuje.

Ustvari Ignacije stalno uzima »za zagovor Majku i Sina« (D br.23.). Upravo je doživljavao da su oni »zagovornici i da je Sin vrlo naklon zagovoru« (D br.24.,27.). Činilo mu se da Isus prinosi ili prati molitve »koje je sam iznosio pred Oca« (D br.77.). U tome je imao spoznaju kako ga Isus predstavlja i posreduje za njega pred Presvetim Trojstvom. Sam je napisao: »Dok sam mislio da molim Oca, osjećam da Isus čini istu službu. I učini mi se, čak to osjećam, da on ispunja svaku svoju akciju u prisutnosti Oca i Presvetog Trojstva« (D br.84.).

Duhovni razgovori s posrednicima posebno se umnažaju u duhovnim vježbama. Tako npr. piše: »Razgovarat ću s našom Gospom da mi od soga Sina i Gospodina isprosi milost pa da budem primljen pod njegovu zastavu... Za to ću isto moliti i Sina da mi to isprosi od Oca« (Dv br.147.). Upravo se poučava onaj koji obavlja duhovne vježbe na uzlazak do Oca po posrednicima. To je trostruki razgovor koji se preporuča na koncu značajnijih razmatranja, tj. duhovni razgovor s Gospom, s Isusom, i s Ocem nebeskim (Dv br.63.). Isus je jedini put Ocu, On je jedini posrednik, preko kojega se sve vraća Ocu.

7 Kontemplacija je vrsta mislene molitve, u kojoj se duša sjedinjuje s Bogom po jednostavnom promatranju spoznaje i prijanjanju volje. Stečena kontemplacija je ona do koje se dolazi osobnim radom uz redovitu pomoć milosti. A ulivena kontemplacija je ona koja posve dolazi od Boga kao dar i nadilazi naravne procese molitve.

2. Isus kao vođa

Sv. Ignacije u svojim spisima često naziva Isusa Krista vođom. To posebno susrećemo u »Duhovnim vježbama« i »Konstitucijama«, gdje su zacrtane glavne linije njegove duhovnosti.

Krist je uistinu, kaže Ignacije, »pravi put koji vodi ljude u život« (K br.101.). Na poseban način poziva: »Približimo se svom vrhovnom svećeniku, svom uzoru i pravilu Kristu Gospodinu« (Dv br.344.). Zato »treba uvijek biti naša želja... učiniti nas sličnima našem vođi Isusu Kristu« (P br. 83.).

Posebno Ignacije ističe da je potrebno Isusa Krista nasljedovati i slijediti⁸. Značajna je njegova molitva za »nutarnju spoznaju Gospodina koji je za mene postao čovjekom, da ga što više uzljubim i nasljedujem« (Dv br.104.). Važno je slijediti i nasljedovati Isusa u malom i velikom, u herojskom i u običnom, kao što je npr. uzimanje »hrane« (Dv br.214.).

Isto tako je potrebno da se prijanja svim silama uza sve ono što je god Krist Gospodin naš »ljubio i zašto je prijanjao« (K br.101.). Posebno u izboru staleža, veli Ignacije, valja imati pred očima »primjer Gospodina« i moliti »milost da ga slijedim« (Dv br.139.) i »da ga više slijedim« (Dv br. 147.). Zato oni koji žele služiti Bogu poput Ignacija, izabiru apostolski život koji je vodio sam Isus. Upravo se ideal služenja Isusu Kristu konkretizira u nasljedovanju njegovog apostolskog života.

3. Isus kao »glava Družbe«

Misao da je Isus »glava Družbe«, bila je odlučujuća za Ignacija u osnivanju novog crkvenog Reda. To je, naime, prevagnulo u davanju imena Družbe Isusove. Ignacije i njegovi drugovi odgovali su onima koji su ih pitali za ime, da su »Družba Isusova«, jer još nisu imali »glave« između sebe osim Isusa Krista, kojemu jedino žele služiti⁹.

Ignacije je primio posebno rasvjetljenje u La Storti s obzirom na ime njegove skupine, gdje ga je Otac nebeski postavio »uz Krista« (A br.96.). Papa je konačno g. 1540. svečano potvrdio ime »Družbe Isusove«.

Tako se upravo po imenu »Družbe Isusove« imenuje Isusa »glavom Družbe«. Ignacije i drugovi žele se zvati njegovim imenom i njemu jedino služiti.

8 »Nasljedovati« u biblijskom smislu znači progresivno usvajanje nutarnjeg Kristova ritma. »Težite među sobom za onim za čim treba da težite u Kristu Isusu« (Fil 2,5.).

»Slijediti« u biblijskom smislu znači uključivanje u tajne Kristova zemaljskog života, po kojem Krist poziva na suradnju i služenje.

9 Usp. CÂNDIDO DE DALMASES, *Sveti Ignacije Loyola*, Zagreb, 1989., str.123.

III. PRAKSA KRISTOLOŠKE DIMENZIJE

Kristološka orijentacija ignacijanske duhovnosti završava u konkretnosti služenja Kristu. »Služiti Kristu« konkretizira se u punoj izreci: »Služiti samo Gospodinu i Crkvi, njegovoj zaručnici, pod Rimskim Velikosvećenikom, Kristovim namjesnikom na zemlji...«¹⁰.

1. »Služiti Kristu«

Dok se Ignacije molio u kapeli mjesta La Storta, 14 km ispred Rima, »jasno je vidio, kako ga Bog Otac postavlja uz Krista svoga Sinka« (A br.-96.). O. Diego Laínez, kojemu je Svetac povjerio viđenje, iznosi značajne pojedinosti. Činilo mu se da vidi Krista s križem na ramenima i vječnog Oca koji govori svome Sinu: »Želim da uzmeš ovoga za svoga slugu«, a Isus je odgovorio: »Hoću da nam služiš«¹¹. Nebeski Otac povezuje Ignacija s Isusom i želi da se posveti njegovoj službi. A božanska zaštita je obećana Ignaciju i njegovim drugovima za službu Kristu i Presvetom Trojstvu.

Nije samo Ignacije pozvan na služenje, nego je u njemu pozvana cijela Družba Isusova na posvećenu službu Isusu Kristu. Riječi koje je Ignacije u nutrini doživio, prema Laínezovim riječima, bile su ove: »Bit ću vam u Rimu milostiv«, tj. u množini koja uključuje Ignacija i drugove, sadašnje i buduće¹².

Tako se može reći da je Družba Isusova dužna služiti u prvom redu Isusu Kristu. To je njezina zadaća i obveza koju joj je ostavio njezin Utemeljitelj.

2. »Služiti Crkvi«

Nije moguće služiti Isusu Kristu bez služenja njegovoj Crkvi. Ignacije o toj povezanosti kaže da valja »služiti samo Gospodinu i Crkvi, njegovoj zaručnici (F br.1). Služenje Isusu Kristu nužno dovodi do služenja Crkvi.

S pravom se kaže da je Ignacije bio čovjek Crkve. I to je bio u epohi kada je nastala dioba unutar Crkve. Za njega je Crkva neodjeljiva od Isusa Krista. Njega se može susresti u Crkvi. Ignacije je tako pisao: »Takvo je povjerenje koje želi Krist naš Gospodin koje se daje njegovoj Crkvi, kao što kaže sv. Luka: "Tko vas sluša, mene sluša, i tko vas prezire, mene

10 Formula Instituta Družbe Isusove (=F); u: IGNACIO DE LOYOLA, *Načela Jezuita*, Beograd, 1990., str.155., br.1.

11 *Fontes narrativi II.*, str.133.–134.

12 *Fontes narrativi II.*, str.133.

prezire' (Lk 10,16.)« i sv. Matej koji veli: »Ako li ni Crkve ne poslušaj, smatraj ga poganimom i carinikom« (Mt 18,17.) (P br.142.).

Njegova »Pravila da osjećamo s Crkvom« (Dv 352.–370.) dovoljan su dokaz njegove ljubavi poštovanja prema Crkvi. Zove je »naša sveta majka Crkva« (Dv 353.). Konačno kaže: »Trebamo ljubiti cijelo tijelo Crkve u njegovoj glavi Isusu Kristu« (P br.91.). A ljubav, poštovanje i poslušnost treba imati prema »vojujućoj Crkvi« (Dv br.352.), kakva je u povijesnoj stvarnosti.

Crkva je »hijerarhijska« u svojoj ustanovi i organizaciji (Dv br.353.) te karizmatička jer je »između Krista, našega Gospodina, zaručnika, i sv. Crkve, zaručnice njegove isti Duh, koji nama ravna i upravlja na spasenje naših duša« (Dv br. 365.).

Zaista je nauka sv. Ignacija o Crkvi jednostavna i bez velikih spekulacija. No ona je praktična jer želi služiti Crkvi. Bezuvjetan je službenik Crkve, jer je bezuvjetan službenik Isusa Krista. Čitavim svojim bićem želi raditi »u vinogradu Gospodnjem« (K br.243). U službi Crkve želi založiti sve svoje sile, jer služeći Crkvi, služi Isusu Kristu.

3. »Služiti pod rimskim Velikosvećenikom, Kristovim namjesnikom«

Sv. Ignacije konkretizira služenje Kristu i Crkvi u služenju Papi. On želi služiti »rimskom Velikosvećeniku« jer je opći pastir Crkve i »namjesnik Krista na zemlji«, što dodaje imenu Pape (K br.603.–317.).

Ono što je bilo alternativa u zavjetima na Monmartru u Parizu g. 1534., pretvorilo se u temeljnu stvar Dužbe. A u viđenju u La Storti Ignacije jasno upoznaje da cilj njegova hodočašćenja nije Jeruzalem nego Rim.

Ignacije u Rimu nudi »Kristovom namjesniku« posvemašnju poslušnost.

Njegovo služenje Bogu ostvaruje se u bezuvjetnom služenju Crkvi pod rimskim Prvosvećenikom.

U tu svrhu služi i »četvrti zavjet« poslušnosti Papi s obzirom na poslanje (K br. 603. 619.). Po tom zavjetu Družba se obvezuje »na poslušnost Vrhovnom Kristovom namjesniku bez ikakvog ispričavanja, da ćemo se uputiti kako nas god na svijetu bude htio poslati na veću slavu Božju i pomoć dušama, među vjernike ili nevjernike« (K br.603.). Jasno je da poslanje uključuje ne samo mjesto nego i apostolski posao za koji je netko određen. Razlog te raspoloživosti prema Papi je u tome što »više znade o onom što odgovara općem kršćanstvu« i što je Kristov namjesnik (P br. 9.).

Ignacijanska je karizma služenje Crkvi i poslušnost Svetoj Stolici. Bez toga je neprotumačiva kako Ignacijeva osoba tako i njegovo osnivanje Družbe. A bezuvjetna poslušnost rimskom Prvosvećeniku za Ignacija je

karizmatički dar. Protivni ljudski razlozi nisu ga razuvjerali. Njegov mistični dar bio je odgovor na sve teškoće. Njegova osobna karizma proširila se na Družbu sve do te mjere te su isusovce zvali »papistima« zbog obrane Pape.

Svi su članovi Družbe dužni, »gdje god bili, biti pripravnici na poslušnost Apostolskoj Stolici« (K br. 618.). Zato »neka se sačuva blagonaklonost Apostolske Stolice, kojoj Družba mora na poseban način služiti« (K br. 824.).

ZAKLJUČAK

Kao što je Isus Krist u središtu života i rada Ignacija Lojolskog, tako je i kristološka dimenzija u središtu ignacijanske duhovnosti. O tome upravo svjedoče njegovi spisi.

Kristološka dimenzija posebno se očituje u »Duhovnim vježbama« koje su temeljno vrelo ignacijanske duhovnosti. One u svim svojim fazama pokazuju punu kristocentričnost.

A Ignacije u svojim spisima pridaje Isusu Kristu božanske nazive i tako ga prizna utjelovljenim Bogom. Po njemu je Isus Krist »Stvoritelj koji je postao čovjekom« (Dv br.53.) koji je po križu i uskrsnuću postao »Otkupitelj« (Dv br.229.). Pashalni Krist kao vječni Kralj postaje pokretač njegovog apostolata.

Na poseban način Ignacije doživljava Isusa Krista kao Sina nebeskog Oca koji ga prima u svoju službu. Isus mu je vodič do Presvetog Trojstva. Ono ga stavlja u službu Isusa Krista. Po Ignaciju se teocentizam i kristocentizam nadopunjuju. Sv. Ignacije posebno ističe karizmatičke vidike Isusa Krista. U svojoj mistici doživljava Isusa u prvom redu kao »Posrednika« Ocu. On mu je uz to »Vođa«. I konačno Isusa Krista imenuje »glavom Družbe Isusove«. Sve je to ostavio u baštinu svojim sljedbenicima.

Ta kristocentričnost koja je tako očita u Ignacijevim spisima, pokazuje se u praktičnoj duhovnosti. Budući da je Isus Krist početak i svršetak cijele povijesti, jedino se njemu isplati »služiti«. A Kristu se »služi« u konkretnosti, ako se »služi« njegovoj Crkvi i ako se »služi« Papi koji je Kristov namjesnik na zemlji.

Tako kristološka dimenzija postaje žila kucavica ignacijanske duhovnosti. Po njoj se naročito pokazuje karizma Družbe Isusove.

THE CHRISTOLOGIC DIMENSION OF IGNATIUS' SPIRITUALITY

Roko PRKAČIN

Summary

As Jesus Christ is the center of the life and work of Ignatius Loyala, so is the Christologic dimension the center of Ignatius' spirituality. This is witnessed by his writings in which he gives divine appellations to Jesus Christ and thus recognizes him as the embodiment of God. According to Ignatius, Jesus Christ is "the Creator who became man" who by the cross and resurrection became the "Redeemer". Ignatius experienced Jesus Christ as the son of the Heavenly Father who accepts him in His service. Jesus is Ignatius' guide to the Holy Trinity.

Ignatius particularly emphasizes the charismatic aspects of Jesus Christ. In his mysticism, Ignatius experiences Jesus primarily as an "Intermediary" to the Father. He is his "Leader".

Finally, Jesus Christ is the "Head of the Society". Thus, the Christocentricity so obvious in Ignatius' writings is also evident in practical spirituality. Since Jesus Christ is the beginning and end of all history, only "He" is worth "serving". Christ is is nevertheless concretely "served" in the service of His Church and Pope as His regent on earth.